

2026-03-10

§ 15 2026.019 VON

Återrapportering av nattfastemätning

Ärendebeskrivning

Den 21 juni 2022, § 51 VON beslutade vård- och omsorgsnämnden att ge vård- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att i enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer, säkerställa att nattfastan inom särskild boendeform inte överstiger elva timmar. Föreliggande ärende utgör en återrapportering av genomförda mätningar samt redovisning av vidtagna och planerade åtgärder.

Beredning

Vård- och omsorgsförvaltningen har i skrivelse den 2 mars 2026 lämnat följande yttrande:

Under juni respektive november månad 2025 genomfördes måltids- och nattfastemätningar vid samtliga avdelningar inom särskild boendeform i Alingsås.

Resultatet visar en positiv utveckling. Den genomsnittliga nattfastan har minskat från 12,8 timmar år 2024 till 12,2 timmar vid vårens mätning och vidare till 12,0 timmar vid höstens mätning 2025.

Medelvärdet varierar mellan olika boenden och mättillfällen och uppgår till mellan 10,5 och 13,5 timmar. Samtliga boenden, med undantag för Bjärkegården, Kaptenen och Tuvegården uppvisade en kortare nattfasta vid höstens mätning jämfört med våren 2025.

Andelen godkända nätter (≤ 11 timmar) har ökat från 22 procent år 2024 till 32 procent vid vårens mätning och 33 procent vid höstens mätning 2025.

Mätningarna visar vidare att majoriteten av de boende erbjuds och intar minst fyra måltider per dygn. Måltiderna serveras huvudsakligen mellan klockan 07.00 och 20.00. De boenden som erbjuder måltider mer frekvent och över en större del av dygnet uppvisar generellt kortare nattfasta.

Arbetet med att minska nattfastan och öka antalet måltidstillfällen har intensifierats under 2025. Följande åtgärder har genomförts under 2025:

- **Kompetensutveckling:** Två utbildningsdagar har genomförts i samverkan mellan kostekonom, avdelningschef, enhetschefer och kostombud. Fokus har varit äldres nutrition, förhindra risk för undernäring samt praktisk tillämpning av mellanmål och måltidsplanering. I samband med dessa dagar har de verksamheter som haft låg nattfasta redovisat goda exempel i syfte att sprida kunskap om verksamheternas arbetssätt.
- **Tydlig ansvarsfördelning:** Två enhetschefer har utsetts med särskilt ansvar för att samordna arbetet med kost- och måltidsfrågor samt mätningar i nära samarbete med kostekonom.
- **Nulägesanalys och utvecklingsinriktning:** En gemensam nulägesanalys har genomförts tillsammans med avdelningschef, enhetschefer och kostombud. Arbetet

2026-03-10

har därefter intensifierats med utgångspunkt i kommunens måltidsprogram, med inriktning mot fler måltidstillfällen samt mer enhetliga arbetssätt mellan boendena.

- **Strukturerad styrning och uppföljning:** Avdelningschef har, tillsammans med berörda funktioner, tagit fram en tydligare struktur och plan för det fortsatta förbättringsarbetet.
- **Utveckling av mätmetod:** Nattfastemätningarna har förenklats för att bli mer pedagogiska, jämförbara och lättare att följa över tid. Från och med 2026 övergår ansvaret för mätning och uppföljning till avdelning särskilt boendeform. Fokus kommer att ligga på antal erbjudna måltider per dygn, då detta bedöms vara en mer ändamålsenlig indikator för att identifiera risk för ofrivillig nattfasta.
- **Ökad mätfrekvens:** Från och med 2026 planeras mätningar att genomföras fyra gånger per år under ett dygn per tillfälle.

Den senaste brukarundersökningen visar en hög grad av nöjdhet avseende måltider och kost inom särskild boendeform, vilket indikerar att genomförda insatser haft positiv effekt. Från och med 2026 kommer nattfastemätningarna att genomföras och följas upp av avdelningen. Arbetet med kost och måltider bedrivs i samverkan mellan avdelningschef, enhetschefer, kostekonom och kostombud, med målsättning att:

- säkerställa att samtliga boenden erbjuder måltider med jämna intervaller över dygnet,
- minimera risken för ofrivillig nattfasta,
- etablera enhetliga arbetssätt och rutiner mellan boendena,
- säkerställa systematisk uppföljning och åtgärder för individer vars nattfasta överstiger elva timmar.

Individuell uppföljning sker genom kvalitetsregistret Senior Alert i samverkan med fast omsorgskontakt och ansvarig sjuksköterska, särskilt i de fall där förlängd nattfasta medför risk för undernäring och ohälsa.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

1. Återrapporteringen av nattfastemätning 2025 godkänns.
2. Vård- och omsorgsförvaltningen får i fortsatt uppdrag att följa upp arbetet med att säkerställa att nattfastan inom särskilt boende inte överstiger elva timmar i enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Återrapportering av nattfastemätning
- Rapport Nattfasta 2025